

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
Economia

BARCELONA, 1997

REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
Economia

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS

REPORTS DE LA RECERCA A CATALUNYA
Economia

Report redactat per Antoni Serra i Ramoneda sobre les opinions
i observacions, no sempre coincidents, dels professors Andreu Mas Colell,
Josep Lluís Raymond i Bara i Joan Trullén i Thomas.
L'obtenció de les dades estadístiques i el buidatge de les revistes
han estat a cura de Lluís Jubell i Turró.

BARCELONA, 1997

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP:

Serra Ramoneda, Antoni

Reports de la recerca a Catalunya. Economia

ISBN: 84-7283-342-9

I. Jubell i Turró, Lluís II. Institut d'Estudis Catalans III. Títol

1. Economia — Investigació — Catalunya — Informes

2. Biologia molecular — Investigació — Catalunya — Informes

330 (467.1)

Aquest treball ha comprat amb el suport
de la Comissió Interdepartamental de
Recerca i Innovació Tecnològica (CIRIT)
de la Generalitat de Catalunya

© 1997, Institut d'Estudis Catalans

Editat per l'Institut d'Estudis Catalans
Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: gener de 1997

Tiratge: 1.500 exemplars

Compost i imprès a Altés, s. l.
Carrer del Cobalt, 160. 08907 L'Hospitalet de Llobregat

ISBN: 82-7283-342-9

Dipòsit Legal: 3766-1997

Sobre les dades recollides pel professor Lluís Jubell i Turró, vaig redactar un esborrany de report que fou examinat, criticat i esmenat pels professors Andreu Mas Colell, Josep Lluís Raymond Barà i Joan Trullén i Thomas. La manca de coincidència entre els membres de la Comissió significa que aquest report no és sinó un document de compromís que hauria de donar lloc a un debat més ampli entre els economistes de Catalunya sobre el tema que aborda, d'altra banda, de gran transcendència.

Antoni Serra i Ramoneda

Pròleg

L'Institut d'Estudis Catalans, en compliment de les funcions derivades de la condició d'institució que té per objectiu l'alta investigació científica, que li donen els seus Estatuts, duu a terme diverses activitats en els àmbits d'assessorament, coordinació, promoció, realització i difusió de la recerca. Els poders públics tenen la responsabilitat última en el procés de planificació de la recerca, però la natura d'aquesta activitat i els coneixements especialitzats que implica, fan essencial l'existència d'un alt assessorament que tingui independència de criteri i autoritat científica en cadascun dels àmbits on la recerca es realitza.

L'Institut d'Estudis Catalans, per la seva tradició, estructura i composició, pot contribuir a exercir aquesta funció. De fet, el Decret 195/1991, del 16 de setembre, de la Generalitat de Catalunya, relatiu a la coordinació de la recerca i a la reorganització de la CIRIT, ha donat un primer pas en aquesta direcció en reconèixer a l'IEC un paper d'assessorament regular d'aquest organisme, i les directrius bàsiques del Pla de Recerca de Catalunya 1993-1996 van preveure ja la incorporació de membres de l'IEC en la Comissió d'Assessorament i Seguiment del Pla. D'altra banda, l'IEC té una llarga tradició en l'emissió d'informes i dictàmens i en l'elaboració d'estudis prospectius.

En aquest context, a la tardor de 1995 el Consell Permanent de l'Institut acordà endegar el projecte d'elaboració d'un estudi sobre l'estat de la recerca a Catalunya, en relació amb la comunitat científica internacional, a base d'una sèrie d'informes periòdics sobre cada una de les àrees en què es pot dividir l'activitat científica. El projecte, denominat *Reports de la recerca a Catalunya*, s'inicià el desembre de 1995 dividint els treballs en vint-i-tres àrees temàtiques fonamentades en els àmbits i sotsàmbits de la CIRIT i amb la previsió de realitzar vuit informes temàtics anuals. Cada informe ha de proporcionar informació global sobre l'estat de la recerca a Catalunya en l'àrea corresponent, i ha d'aportar reflexions sobre els objectius generals de la recerca, l'evolució, les tendències, la situació actual i una anàlisi prospectiva. Ha d'incloure també dades globals de finançament i d'índexs de productivitat del sistema de recerca català.

L'elaboració de l'informe és confiada a una persona de prestigi que actua de director i que rep l'ajuda d'un grup de col·laboradors experts en l'àrea. Per assolir la necessària coordinació i aconseguir una certa homogeneïtzació en informes d'àmbits temàtics allunyats, actua una comissió formada pel vicepresident i el secretari científic de l'Institut i per tots els directors.

Durant l'any 1996 s'han elaborat els informes en les àrees següents: física, geologia, biologia cel·lular, molecular i bioquímica, medicina, sociologia, ciències polítiques, antropologia i comunicació, economia, enginyeries de la informació i de la comunicació i lingüística. Finalitzat el primer cicle de tres anys l'any 1998, es preveu una publicació conjunta dels vint-i-tres informes temàtics, que pot recollir aportacions complementàries.

Els *Reports de la recerca a Catalunya* es realitzen amb el suport i la col·laboració de la CIRIT. S'ha comptat també amb la col·laboració de les universitats catalanes, de la Secretaria d'Estat i Investigació del Ministeri d'Educació i Cultura i de la Direcció General d'Investigació i Desenvolupament de la Comissió Interministerial de Ciència i Tecnologia, les quals han subministrat algunes de les dades utilitzades en l'elaboració dels informes. Agraïm a totes aquestes institucions la seva col·laboració.

Josep Carreras i Barnés
Vicepresident

Josep Enric Llebot
Secretari científic

La recerca en economia a Catalunya

La recerca en economia

Si la definició operativa de *recerca* presenta sempre dificultats, en el cas de l'economia aquestes esdevenen considerables. El mateix camp de l'economia és imprecís: cal entendre, per exemple, que inclou la geografia econòmica o la direcció i administració d'empreses, o que ambdues són disciplines independents o integrades en altres branques del saber? I un cop resolta aquesta qüestió, resta precisar quines tasques mereixen ser considerades com a recerca.

A Catalunya, com més endavant es concretarà, el gruix de la recerca en economia neix dels departaments universitaris. Per aquest motiu, el criteri aplicat en aquest informe ha estat considerar, dintre del camp de l'economia, les àrees de coneixement dels departaments les activitats docents dels quals recauen majoritàriament en les facultats de ciències econòmiques i empresarials. Això significa que es consideren com a part de l'àmbit de l'estudi les disciplines que integren la direcció i administració d'empreses i la història econòmica. De tota manera, cal reconèixer que hom ha posat més atenció, a l'hora de recollir dades, en els camps que formen el que pot anomenar-se *nucli* de la ciència econòmica, en trets generals, els associats amb les àrees de coneixement de fonaments de l' anàlisi econòmica i d'economia aplicada. I això per dues raons: són els camps on es porta a terme una proporció més gran de la recerca en el sentit més estricte del mot, primera raó; i els resultats de la recerca es concentren en un nombre reduït de publicacions especialitzades, la qual cosa fa més fàcil mesurar l'*output* que en el cas d'altres disciplines, la producció científica de les quals és molt més dispersa, segona raó. Volem advertir, però, que la falta d'atenció a l'història econòmica constitueix un esbiaixament important perquè aquesta és un àrea de recerca viva i de gran qualitat a Catalunya.

Dins de l'economia, entesa com s'ha dit, podríem distingir quatre tipus de tasques que mereixerien la qualificació de recerca. El primer seria la recollida i l'elaboració de bases de dades quantitatives que permeten una millor anàlisi i un coneixement més acurat de la realitat econòmica. Es tractaria, per exemple, de l'avaluació de la renda i altres agregats, de la comptabilitat nacional, etc., instruments de gran valor i enorme utilitat per a les decisions dels agents econòmics, sobretot de l'esfera pública. El segon consistiria en el desenvolupament teòric de nous mètodes d'anàlisi (decisions en situacions d'informació limitada, per exemple). El tercer seria l'aplicació dels resultats aconseguits pels dos tipus anteriorment esmentats a l'estudi de problemes econòmics específics: per exemple, els efectes de les inversions en infraestructures sobre el creixement econòmic. En general, aquesta activitat no persegueix uns efectes pràctics immediats, encara que els resultats que se'n deriven poden ser de gran utilitat per als responsables de la política econòmica. I el quart són treballs per encàrrec amb una finalitat concreta i determinada: són dictàmens i recomanacions molt concrets i d'horitzó immediat. Certament, com sovint s'escau, les fronteres entre aquestes quatre categories no són clares i contundents.

Per raons òbvies, no hem inclòs, dintre de la definició de *recerca*, el darrer tipus, ja que normalment la tasca duta a terme no és a l'abast públic i, per tant, és difícilment mesurable i avaluable. És també probable que aquest treball, sobretot pel que fa a les dades quantitatives, estigui esbiaixat en favor del segon i, del tercer tipus, amb un cert oblit del primer.

Els recursos de la recerca a Catalunya

Els centres dedicats a la recerca en economia a Catalunya poden classificar-se en els grups següents:

— Entitats docents que, en una proporció variable, també dediquen els seus recursos a la recerca econòmica. En primer terme, dintre d'aquest grup figuren les facultats de ciències econòmiques i empresarials, l'Escola Superior d'Enginyeria Industrial de la Universitat Politècnica i determinades institucions privades orientades a l'empresa, com poden ser ESADE i IESE. Els recursos humans que aquest grup concentra són importants en quantitat, com seguidament s'exposarà; tanmateix, en molts casos l'activitat docent preval sobre la de recerca.

— Serveis d'estudis d'organismes públics —conselleries de la Generalitat, ajuntaments— o privats —bancs, caixes d'estalvi, associacions empresarials, cambres de comerç i indústria. Els centres d'aquest grup fan sovint tasques que no són pròpiament recerca —formen part del quart tipus— i, en una proporció més reduïda, estudis que sí que mereixen aquesta consideració, tot i ser de caire molt aplicat.

— Instituts dedicats exclusivament a la recerca, tant teòrica com aplicada, amb una certa independència en la tria dels temes a estudiar.

El panorama existent, comparat, per exemple, amb el que és present a Madrid, es resumeix en els trets següents:

a) Una dotació important de centres del primer tipus creats per atendre la demanda de docència en economia i administració d'empreses. En l'annex 1 s'exposen els resultats d'una anàlisi dels articles apareguts en les principals revistes científiques espanyoles dedicades al camp objecte d'aquest informe, des de l'any 91 fins al 95. Dels 2.801 articles analitzats¹, 242 eren d'autors radicats a Catalunya, i d'aquesta xifra com a mínim els autors de 216 articles eren professors d'alguna universitat pública catalana. Si es compara amb Madrid, es comprova que el pes dels autors no pertanyents a centres docents universitaris és notablement superior a Madrid. De tota manera, val a dir que la productivitat mitjana en el camp de la recerca dels professors universitaris catalans és minsa. Una manera de demostrar aquesta afirmació és mitjançant les publicacions a revistes (espanyoles i estrangeres). En els anys 91 a 95, el nombre d'articles apareguts va ser de 242 a revistes nacionals i 147 a les de l'estranger. D'acord amb les dades de la Direcció General d'Universitats, el nombre mitjà de professors de les categories de catedràtic i titular de facultats i catedràtics d'escola a les universitats públiques catalanes, és a dir, de professors doctors que poden tenir la dedicació plena, al llarg dels cursos 91-92, 92-93, 93-94 i 94-95, fou de 311. Això significaria una mitjana d'aproximadament 0,24 articles per professor i any, en les revistes considerades. Però val la pena assenyalar que una proporció no negligible de la recerca es manifesta en revistes no incloses en la selecció. Un altre punt de vista és el nombre de tesis doctorals llegides i, en conseqüència, dirigides, si no totalment sí en bona part, per professors de les categories esmentades. En els quatre cursos darrers, sense incloure l'actual 95-96, es llegiren 105 tesis a les universitats públiques, que equivalen en una mitjana de 26 per curs.

b) Poca activitat de recerca dels centres docents privats. El cas de les universitats privades, com la Ramon Llull, té una explicació en la seva recent creació, la qual cosa impedeix encara que hagi arribat a resultats, en el supòsit que la seva política inclogui un accent sobre la recerca. En el cas d'altres centres, és la estratègia mateixa que deixa marginada la recerca i concentra els esforços en la docència i en la resolució del que s'anomenen *problemes pràctics*. Tanmateix, ESADE publica uns documents

---

1. La metodologia emprada ha estat la de comptar els articles amb la multiplicitat del nombre d'autors, és a dir que un article amb dos autors compta com dos articles.

de treball, els quals han assolit ja un nombre considerable, que, si es concreten en publicacions, poden ser l'indici d'un canvi d'estratègia.

c) Una presència molt escassa de serveis d'estudis que facin recerca aplicada d'una certa volada, com anys enrere ho va fer el del Banco Urquijo. Les institucions públiques i privades no disposen sovint de recursos permanents dedicats a aquestes activitats, i només encarreguen, quan s'enfronten a un problema, a consultores el seu estudi, que sol ser molt concret. Així, les caixes d'estalvis catalanes, malgrat la importància que tenen dins el sistema financer espanyol, no disposen d'un centre comú d'anàlisi en profunditat de l'economia del país. La més destacable pel volum de recursos administrats pública un butlletí mensual de seguiment de les magnituds més importants i, amb una certa periodicitat, encarrega estudis concrets a professors universitaris. La Cambra d'Indústria, Comerç i Navegació de Barcelona, com a entitat més important, encarrega l'edició de la *Memòria econòmica de Catalunya*, de periodicitat anual, a un grup d'experts independents. Les entitats que disposen de serveis d'estudis els utilitzen només per a finalitats internes, és a dir, per reunir les dades i els materials que han de permetre una millor presa de decisions. Això explica que, en les dades que figuren als annexos, sigui tan petita la presència d'articles d'economistes pertanyents a entitats privades o públiques no universitàries. Dels 243 articles a revistes espanyoles, només 16 tenien aquest origen, xifra que representa un migrat 7 %. Quan es compara amb la resta d'Espanya, s'observa una proporció molt diferent: dels 2.559 articles examinats de procedència no catalana, 739 —és a dir, prop del 29%—, eren d'autors no pertanyents a institucions universitàries.

d) Amb seguretat, bona part d'aquests 739 articles es deuen a economistes que treballen en alguns dels centres d'investigació radicats principalment a Madrid (CEMFI, FEDEA, FIES, etc.), però també a València (IVIE) i a Euskadi (IEP), que tenen com a tasca exclusiva la recerca i disposen de recursos relativament importants. A Catalunya, es disposa de l'Institut d'Anàlisi Econòmica, dependent del CSIC, com a centre estructurat i institucionalitzat. Val a dir que la seva productivitat és notable, com palesen les dades de les seves memòries.

El finançament de la recerca

Es fa difícil calcular l'import destinat a la recerca per dues raons. La primera és el fet ja comentat de la impossibilitat de separar, dintre de les universitats, la docència de la recerca. Quina part del cost del professorat es dedica a una i altra activitat és una qüestió complicada, encara que de les dades abans comentades es pot concloure que la proporció dedicada a la darrera és petita. La segona té la seva arrel en el fet que són moltes les fonts i els canals de finançament, i no sempre les dades corresponents són a l'abast públic. De tota manera, resulta evident que la majoria dels recursos financers adreçats a la recerca tenen un origen públic.

Quan s'estudia el Programa Sectorial de Promoció General del Coneixement gestionat per la CICYT els anys 92, 93 i 94, atorgats a partir d'una avaluació competitiva, s'observa que els centres catalans ocupen una posició prou satisfactòria, com es comprova en la taula 1:

Centre	Projectes	Import 10 ⁶ ptes
Institut d'Anàlisi Econòmica	4	51,9
Universitat de Barcelona	4	11,1
Universitat Autònoma de Barcelona	13	70,2
Universitat Pompeu Fabra	13	53,0

TAULA 1: Projectes subvencionats per la CICYT. Període 1992-1994

(No sorprèn l'absència de les universitats molt joves —Girona, Lleida i Rovira i Virgili—, que encara no han gaudit de temps per ser presents en aquesta estadística.) Si es comparen aquestes xifres amb les relatives a les universitats de Madrid, es comprèn el judici anterior. La Complutense de Madrid disposà de 4,4 milions, malgrat la seva dimensió; l'Autònoma, de 5 milions, i la Carlos III, de 35 milions. Tot plegat, 44,4 milions, bastant menys que el total per a les catalanes.

Cal destacar també la concentració dels ajuts. A la UAB un sol projecte s'emporta més de la meitat del total, concretament 38,3 milions. És també el cas de l'Institut d'Anàlisi Econòmica: 30 milions corresponen a un sol estudi. Sembla, doncs, que la política de l'organisme que concedeix els ajuts examinats és més de concentrar l'esforç en centres i persones que han demostrat capacitat i voluntat de recerca que no pas la de repartir i esmicolar el pressupost.

La CIRIT, dependent de la Generalitat de Catalunya, és una altra font de finançament important. Les dades, en aquest cas, es refereixen als anys 93, 94 i 95, i es resumeixen en la taula que s'exposa.

Centre	Projectes	Import 10 ⁶ ptes
Institut d'Anàlisi Econòmica	1	14,2
Universitat de Barcelona	6	9,3
Universitat Autònoma de Barcelona	5	39,2
Universitat Pompeu Fabra	3	11,0

TAULA 2: Projectes subvencionats per la CIRIT. Període 1993-1995

Tot i que la CICYT i la CIRIT són dues fonts substancials de finançament de la recerca, darrerament els indicis apunten que les d'origen privat o de fonts públiques diferents de les dues específiques per a la recerca —CICYT i CIRIT— han guanyat en importància i avui tenen un pes no gens negligible. Les oficines de convenis de les universitats de Barcelona i Autònoma de Barcelona, respectivament, registraren els imports totals següents, en milions de pessetes, per a l'exercici de 1995:

Centre	Origen privat	Origen públic	Unió Europea	Formació
Universitat de Barcelona	20,4	16,4	1,6	—
Univ. Autònoma de Barcelona	12,2	39,2	55,5	24,8

TAULA 3: Recursos gestionats per les oficines de convenis de la UB i la UAB

S'observa una diferència entre les institucions. La subvenció més important per a la Universitat de Barcelona és d'origen privat, i arriba a 7 milions de pessetes, mentre que a l'Autònoma, quatre convenis amb la Unió Europea importen els 55,5 milions exposats. I aquests quatre convenis són amb el mateix grup d'investigadors.

La mesura de l'*output*

Els resultats de la recerca, entesa en sentit estricte, en economia es manifesten en publicacions que poden ser articles en revistes especialitzades, nacionals o estrangeres, documents de treball (els *working papers* dels anglosaxons) o bé llibres. Per conèixer millor la situació de la recerca al nostre país, hom ha intentat mesurar, amb la major precisió possible, l'*output* de les activitats de recerca. Hem deixat de banda els documents de treball perquè suposem que en la mesura que tinguin interès com a recerca seran publicats.

Revistes acadèmiques espanyoles

Amb la finalitat exposada, hom ha fet el buidatge de les onze revistes espanyoles que han estat considerades més significatives en economia, dels anys 1991 a 1995. La llista de les revistes figura a l'anex 1. Cal dir que aquestes han estat seleccionades atenent a la informació proporcionada per la Comissió Nacional Avaluadora de l'Activitat Investigadora. El nombre total d'articles examinats ha resultat de 2.800, i s'han dividit en quatre grups. El primer inclou els articles d'autors que pertanyen a entitats públiques o privades catalanes; el segon, els d'autors radicats a Madrid (es consideren madrilenya la Universitat a Distància però no la d'Alcalá), i el tercer, els de la resta de l'Estat. Una darrera categoria, de caràcter residual, està integrada pels autors radicats fora d'Espanya. Els resultats més rellevants es resumeixen en les xifres següents:

	Nombre d'articles	Percentatge
Catalunya	242	8,68
Madrid	1.047	37,38
Resta d'Espanya	1.013	36,16
Estranger	498	17,78
Total	2.800	100,00

TAULA 4: Nombre d'articles publicats en revistes espanyoles. Període 1991-1995

El pes relatiu de Madrid és considerable, molt superior al de Catalunya. Probablement, la causa de la diferència és el caràcter de la recerca duta a terme i la major orientació per publicar en revistes internacionals dels investigadors catalans, com més endavant es comentarà. En part, les dades següents confirmen aquest supòsit. Car, si es classifiquen els autors segons el tipus de centre al qual pertanyen, s'observen dos panorames diferents. La desagregació és ara menys detallista; se separen els autors de Catalunya de la resta, sense subdivisió:

Procedència dels autors	Catalunya		Resta	
Universitats	190	78,51%	1.564	61,11%
Entitats privades	11	4,54%	205	8,01%
Entitats públiques	30	12,39%	534	20,87%
Indeterminada	—	—	68	2,66%
Mixta	11	4,54%	188	7,35%
Total	242	100%	2.558	100%

TAULA 5: Procedència dels autors i percentatges. Període 1991-1995

Les dades són prou contundents. Possiblement la desagregació de la resta encara acusaria més fortament la singularitat de Madrid, pel fet d'ésser la seu de nombrosos serveis d'estudis i centres purs de recerca.

Tanmateix, una anàlisi cronològica palesa que el pes de Catalunya sembla tenir tendència a reduir-se, i potser sigui també aquest el cas de Madrid, a mesura que en determinades comunitats autònomes, com el País Valencià o Aragó, es creen i enforteixen centres de recerca en economia, bé siguin universitaris o d'altres tipus. A València, l'Institut patrocinat per la Generalitat i la voluntat investigadora d'alguns departaments i professors de les facultats d'Alacant i de la mateixa capital van capgirant progressivament la situació resumida en la taula anterior. En la taula següent figuren els nombres i els percentatges que representen els diferents orígens dels autors (de Catalunya, de Madrid, de la resta de l'Estat i de l'estranger) en cadascun dels cinc anys del període examinat.

Origen d'autors	1991	1992	1993	1994	1995
Catalunya	10,08%	11,32%	7,41%	7,21%	7,68%
Madrid	35,82%	41,37%	42,17%	38,46%	27,47%
Resta de l'Estat	32,46%	31,54%	33,61%	35,58%	49,09%
Estranger	21,64%	15,77%	16,81%	18,75%	15,76%
Total	536	539	607	624	495

TAULA 6: Nombres i percentatges segons origen i any

És també interessant conèixer els temes de què tracten els articles analitzats. Naturalment, la classificació és difícil i sempre discutible. El criteri aplicat ha estat molt simple: quatre categories que distingeixen entre contingut teòric, contingut aplicat amb tractament economètric, contingut aplicat, i la darrera conté els que tracten exclusivament de l'economia catalana (articles d'altres categories tracten també de Catalunya, però en un context més ampli). Per al conjunt dels cinc anys i, per tant, dels 242 articles escrits per autors de Catalunya, els resultats són:

Contingut	Nombre	Percentatge
No empíric	95	39,51
Empíric economètric	55	22,63
Empíric	86	35,39
Catalunya	6	2,47
Total	242	100,00

TAULA 7: Nombre d'articles segons el contingut. Període 1991-1995

Cal remarcar l'escassa importància dels estudis que tenen com a tema exclusiu l'economia catalana. El fet pot ser degut a la manca de dades bàsiques sobre la nostra economia, la qual cosa en fa difícil l'estudi i examen. Tanmateix, és possible que, sobre els anteriors percentatges, també incideixi el fet que els estudis sobre l'economia catalana apareixen sovint en publicacions *ad hoc* o bé en revistes, com per exemple la *Revista Econòmica de Catalunya*, que, per no distorsionar la comparació entre Catalunya i la resta d'Espanya, no han format part de la mostra analitzada. Tot i així, sembla indubtable que hi ha una manca de dades bàsiques que dificulta l'aparició d'estudis específics. També caldria afegir que, si tinguéssim en compte la història econòmica, la conclusió segurament variaria.

Un examen de l'evolució cronològica s'exposa a la taula següent:

Procedència dels autors	1991	1992	1993	1994	1995
No empíric	40,75%	34,43%	31,11%	42,22%	52,63%
Empíric economètric	14,81%	9,83%	28,89%	35,56%	31,58%
Empíric no economètric	40,74%	54,10%	37,78%	20,—%	13,16%
Catalunya	3,70%	1,64%	2,22%	2,22%	2,63%
Total	54	61	45	45	38

TAULA 8: Evolució cronològica de la distribució percentual segons el contingut

Revistes estrangeres internacionals

Quan es passa a l'anàlisi de les revistes internacionals, el panorama es capgira totalment. En el mateix període —és a dir, de 1991 a 1995, ambdós inclusivament, foren 154 els articles apareguts d'autors de Catalunya, en una mostra integrada per les 435 revistes més importants, mentre que de Madrid només foren 92. Aquest és un fet remarcable i un senyal positiu, però que no s'ha de llegir amb un excés de triomfalisme. A Madrid es fa molt bona recerca, però sovint d'un caràcter aplicat que tendeix a canalitzar-se per mitjà de revistes espanyoles.

Val a dir que, novament, la distribució dels 239 autors dels 154 articles per centres torna a ser bastant desigual:

Centres de Catalunya		Centres de Madrid	
UB	15	Univ. Compl.	24
UAB	53	UAM	11
UPF	36	Univ. Carlos III	56
IAE	40	UNED	1
UPC	3		

TAULA 9: Distribució dels autors per centres

La distribució per continguts dels 154 articles amb participació d'autors de Catalunya és clarament favorable als de contingut no empíric i més teòric.

Contingut	
No empíric	119
Empíric economètric	16
Empíric no economètric	14
Altres (hist., etc.)	5
Total	154

TAULA 10: Distribució per continguts dels articles

Llibres

L'output de la recerca també poden ser llibres, especialment per a determinades branques de l'Economia. Per mesurar-lo, tot i que les dificultats per fer-ho són considerables, es va seguir el procediment següent: es va partir d'un llistat d'editorials espanyoles especialitzades en economia preparat per la

Comissió a partir de les editorials amb presència més intensa a les biblioteques de ciències socials. D'aquesta llista inicial es van excloure aquelles que en els darrers cinc anys (1991-1995) no havien publicat més de vint obres d'aquesta matèria. A la llista resultant s'incorporaren set editorials, considerades importants: Ariel, Alianza Editorial, Banco de España, Civitas, Espasa-Calpe, Instituto de Estudios Fiscales, Ministerio de Trabajo y Seguridad Social. En conjunt, aquestes entitats, al llarg dels cinc anys de referència, havien publicat 542 llibres. Molts eren traduccions, manuals i llibres de text, o bé obres de poca extensió, inferior a cent pàgines. Eliminades totes aquestes perquè es va decidir que no podien ésser considerades com a obres de recerca, restaren 77 llibres. Examinat el seu contingut, amb un criteri semblant a l'aplicat als articles, hom posà en relleu que 53 corresponien a la categoria economia aplicada no quantitativa, 13 eren de teoria econòmica pura, i 6, d'economia aplicada quantitativa. La resta fins a arribar a 77, és a dir 5, no es podien adscriure a cap d'aquestes categories. La classificació dels autors, per zona geogràfica i centre d'adscripció, es recull en la taula següent:

	Universitats	Altres	Total
Catalunya	10	4	14
Madrid	16	24	40
Resta d'Espanya	11	—	11
No disponible	—	—	12

TAULA 11: Llibres publicats durant el període 1991-1995

La preponderància de Madrid és notable. Cal suposar que és, en part, conseqüència de la major atenció a l'anàlisi aplicada que té la recerca a Madrid respecte a la catalana. En general, la recerca teòrica es manifesta més en articles de revistes especialitzades que en llibres. Novament, i en termes relatius, el pes de les universitats és més gran a Catalunya que a Madrid, la qual cosa corrobora l'existència més nombrosa de centres no universitaris, d'èmfasi aplicada a la capital de l'Estat.

Conclusions

a) La recerca en economia a Catalunya es produeix fonamentalment a les universitats públiques i a l'Institut d'Anàlisi Econòmica, molt vinculat físicament i organitzativament a la UAB, a diferència del que succeeix a Madrid, que compta amb centres potents i ben dotats creats per diversos organismes, i a vegades amb suport financer d'entitats privades (és el cas de la FEDEA o de la FIES). La nostra estructura és correcta, i s'hauria, fins i tot, de potenciar per dues raons: la primera és la bondat de la solució humboldtiana de mantenir concentrades recerca i docència. La segona és que, si les universitats aconsegueixen incentivar i estimular el seu personal i la política universitària de la Generalitat i de l'Estat és selectiva en el finançament del centres, la baixa productivitat que avui s'observa podria augmentar sensiblement.

b) La recerca que fins ara s'ha dut a terme està força concentrada en dos sentits. En primer lloc, com s'ha vist, l'anàlisi més teòrica hi té un pes important. En aquest aspecte, es podria dir que, en el pa-

norama espanyol, ocupem una plaça destacada i comptem amb equips i centres de qualitat reconeguda internacionalment. En segon lloc, el pes de la recerca mesurat per la distribució dels recursos, especialment els provinents de la CICYT, es concentra fortament en uns pocs grups o equips de recerca.

c) És indispensable la promoció de la recerca acadèmica en temes empírics, a fi de possibilitar que el pensament econòmic català tingui una presència més important en la política econòmica nacional i estatal.

d) Organismes privats i parapúblics, com les cambres d'indústria, les caixes d'estalvis o les associacions empresarials, han tingut, sorprenentment, un paper bastant gris i secundari en l'impuls de la recerca (que s'entén que per a ells sigui prioritària la de caràcter aplicat). I quan han aportat recursos econòmics, sovint ho han fet a través de centres radicats a Madrid. És important i decisiu que aquestes institucions «inverteixin» a Catalunya, on el potencial investigador és molt gran i on l'assignatura relativament pendent de la recerca empírica i aplicada d'alta qualitat no tindrà cap dificultat a desenvolupar-se (tenim molts investigadors joves molt ben preparats) a un nivell comparable o superior al de Madrid, si rep, com han rebut a Madrid, el suport i la confiança d'aquestes institucions.

e) L'atenció a l'economia catalana té actualment poca incidència. Una raó del fenomen pot ser la insuficiència de dades i estadístiques bàsiques del nostre entorn. Les instàncies afectades, la Generalitat i l'Institut d'Estadística, primordialment, haurien de posar remei a aquesta mancança. Disposar d'una comptabilitat nacional acurada i desagregada, així com d'altres indicadors de l'activitat econòmica, obriria possibilitats a la recerca més monogràficament catalana.

Annex 1

Període 1992-1994

Universitats	Nombre de projectes	Imports finançats
Universitat Autònoma de Barcelona	17	122.100.000
Universitat Pompeu Fabra	13	53.040.000
Universitat de Barcelona	4	11.110.000
Total	34	186.250.000
Universidad Carlos III	18	61.930.000
Universidad Complutense	4	11.540.000
Universidad Autónoma de Madrid	1	4.400.000
Universitat Nacional de Educación a Distancia	1	3.840.000
Total	24	81.710.000

Relació de revistes espanyoles amb publicacions d'articles signats per autors de Catalunya

Cuadernos de ICE

Economía Industrial

Estadística Española

Hacienda Pública Española

Información Comercial Española (mensual)

Investigaciones Españolas

Moneda y Crédito

Papeles de Economía

Revista de Economía Aplicada

Revista Española de Economía

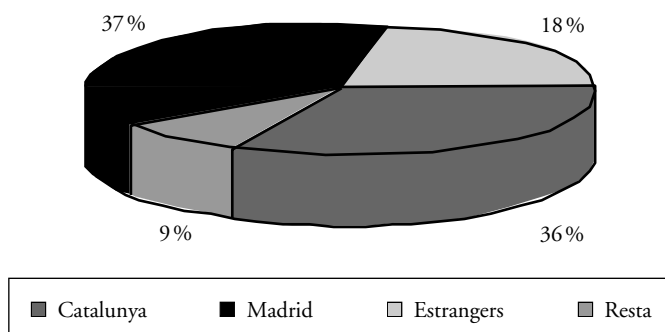
Revista Española de Financiación y Contabilidad

Resum dels cinc anys

ANYS 1991 A 1995

Total d'articles	2.801
Articles d'autors de Catalunya	242
Articles d'autors de Madrid	1.047
Articles d'autors estrangers	498
Resta d'articles	1.014

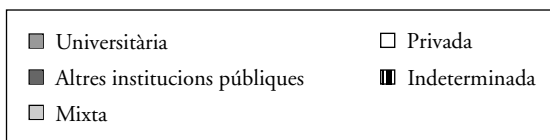
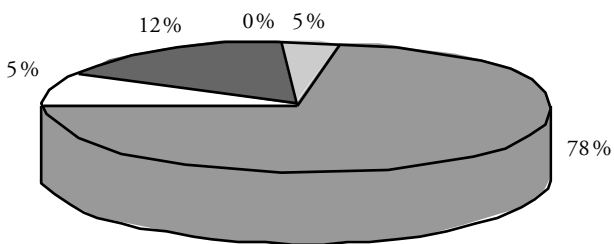
Resum

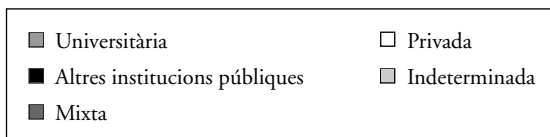
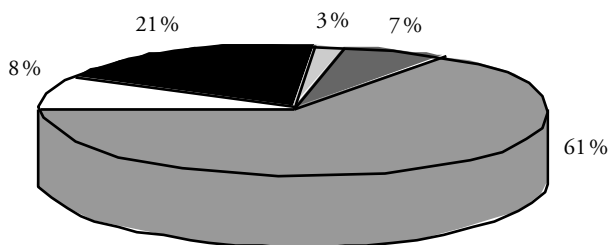
Procedència dels investigadors

	<i>Catalans</i>	<i>Resta</i>
Universitària	190	1.564
Privada	11	205
Altres institucions públiques	30	534
Indeterminada	0	68
Mixta	11	188

Procedència dels investigadors catalans

Procedència dels investigadors no catalans

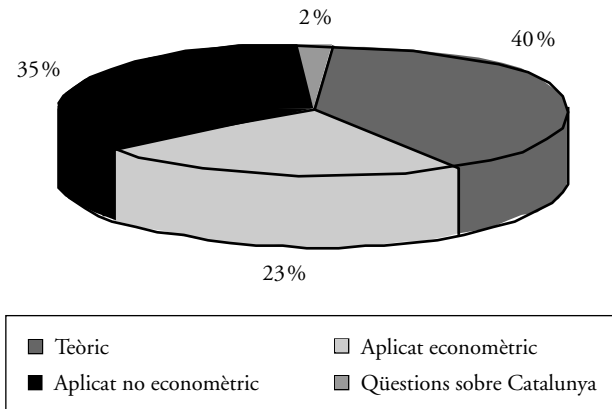

ANYS 1991 A 1995

Perfils de les recerques d'autors catalans:

Teòric	95
Aplicat economètric	55
Aplicat no economètric	86
Qüestions sobre Catalunya	6

Perfil dels autors catalans

Annex 2

Relació de revistes estrangeres amb publicacions d'articles signats per autors de Catalunya

American Economic Review
Annales d'Economie et de Statistique
Applied Economics
Caltech Social Science WP
Econometric Theory
Econometrica
Economic Letters
Economic Systems Research
Economica
Economical Journal
Economics et Societes
Economie Appliquee
Empirical Economics
Energy Economics
European Economic Review
Games and Economic Behavior
Giornale degli Economisti e Annali di Economia
History of Political Economy
IMF Working Paper
International Economic Review
International Journal of Game Theory
International Journal of Industrial Organization
International Labour Review
International Review of Economics and Finance
Journal of Bussines and Economic Statistics
Journal of Economic Dynamics and Control
Journal of Economic Theory
Journal of Economics and Business
Journal of Economics and management Strategy
Journal of Industrial Economics
Journal of International Economics
Journal of International Money and Finance
Journal of Law Economics and Organization
Journal of Mathematical Economics
Journal of Policy Modeling
Journal of Political Economy
Journal of Post-keynesian Economics
Journal of Public Economics
Journal of Regional Science

Journal of the Japanese International Economy
London School of Economics Suntory. Toyota International Centre
Mathematical Social Sciences
Northwestern Center for Mathematical Studies in Economics and Manag. WP
Oxford Economic Papers
Pharmaco Economics
Quarterly Journal of Economics
Recherches Economiques de Louvain
Regional Science and Urban Economics
Review of Economics and Estadistics
Review of Economics Estudios
Review of Income and Wealth
Scandinavian Economic History Review
Urban Studies
Water Resources Research

Estudi comparatiu de les publicacions en revistes estrangeres d'autors de les universitats catalanes en relació amb autors de les universitats de Madrid

Període considerat:	1991-1995 ¹
Revistes:	
Criteri de selecció	Segons la base de dades d'ECONLIT
Nombre de revistes analitzades	435
Nombre de revistes considerades	54 (vegeu la relació adjunta)
Criteris	Creuament del període considerat amb autors de les universitats de Catalunya i de les universitats de Madrid ²
Font de dades:	ECONLIT

1.—La darrera revisió de la base de dades utilitzada correspon al març de 1996. S'ha pogut comprovar que en aquesta base de dades mancaven algunes revistes per buidar corresponents al període considerat. Aquest és el cas, per exemple, d'*Economic Policy* per a tot l'any 1995.

2.—Universitats: Complutense, Carlos III, Autònoma i UNED.

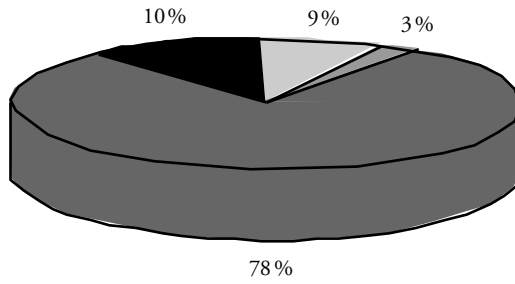
RESULTATS

Articles amb participació d'autors de Catalunya: 154

Camps de recerca dels autors de Catalunya:

Total d'articles:

Teoria econòmica	119
Economia aplicada economètrica	16
Economia aplicada no economètrica	14
Altres (història de les doctrines - hist. econòmica)	5

Relació d'autors de les diferents universitats
(període 1991-1995)**Universitats catalanes**

Universitat Autònoma de Barcelona	93
Universitat Pompeu Fabra	36
Universitat de Barcelona	15
Universitat Politècnica de Catalunya	3

Total	147
-------	-----

Universitats de Madrid

Universidad Carlos III	56
Universidad Complutense	24
Universidad Autónoma de Madrid	11
UNED	1

Total	92
-------	----

Període considerat:	1991-1995
Nombre de llibres analitzats:	542
Nombre de llibres considerats:	77

Criteris adoptats

S'han examinat les editorials prèviament seleccionades per la Comissió, i se n'han exclòs les que no disposen de més de vint llibres d'economia publicats en els darrers cinc anys.

Se n'han exclòs també els manuals, les traduccions, els informes i els treballs de menys de cent pàgines.

Font de dades:	ISBN, CSIC i Bibliografía Española
Camps:	economia, economia en general, finances, hisenda pública, organització d'empresa i tècnica comercial

Procediment per trobar la procedència i el centre de treball de l'autor:

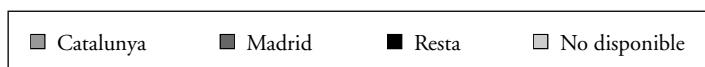
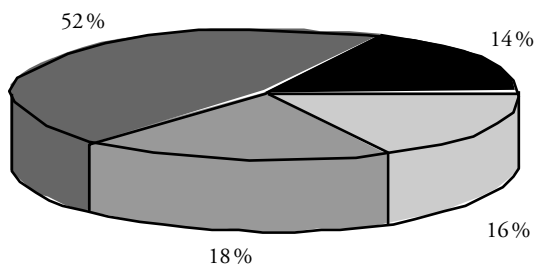
Creuament del nom de l'autor obtingut en la base de dades ISBN i Bibliografía Española amb les dades del CSIC del mateix període.

Nombre de llibres considerats per editorial:

Ariel	11
Alianza Editorial	16
Banco de España	17
Civitas	12
Espasa Calpe	4
Instituto de Estudios Fiscales	9
Ministerio de Trabajo y Seguridad Social	8

ANYS 1991 A 1995

Total de llibres	77
Llibres d'autors de Catalunya	14
Llibres d'autors de Madrid	40
Llibres d'autors de la resta de l'Estat	11
No disponible	12

Camps de recerca

Teoria econòmica	13
Economia aplicada quantitativa	6
Economia aplicada no quantitativa	53
Altres	5

